

РІШЕННЯ

Комісії при Президії НАН України із захисту науки, протидії псевдонауці та фальсифікації наукових досліджень

03.04.2025

На своєму засіданні 14.03.2025 Комісія при Президії НАН України із захисту науки, протидії псевдонауці та фальсифікації наукових досліджень (далі Комісія) розглянула два повідомлення про ймовірне порушення принципів академічної доброчесності у докторській дисертації та наукових публікаціях провідного наукового співробітника Центру інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики Національної академії наук України, голови Ради молодих вчених НАН України Валерії Омелянівни Ковач. Повідомлення були опубліковані на сайті «Плагіат і фальсифікації в наукових працях» під назвами *«Державне управління за російськими лекалами: плагіатна докторська дисертація Голови ради молодих вчених НАНУ Валерії Омелянівни Ковач»* від 02.03.2025 (<https://false-science-ua.odoo.com/derzhavne-upravlinnia-za-rosiiskimi-lekalami-valeriia-kovach>) та *«“Пані-підлога”*. Плагіат, самоплагіат і підміни літер у чотирьох статтях молоді шустрої професорки Валерії Омелянівни Ковач» від 07.03.2025 (<https://false-science-ua.odoo.com/pani-pidloga-4-plagiatni-stati-valerii-kovach>).

Також Комісія отримала копію скарги про наявність фактів академічного плагіату в докторській дисертації Валерії Омелянівни Ковач разом із усіма додатками, яка була подана до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі НАЗЯВО) 02.03.2025 кандидатом біологічних наук, старшим науковим співробітником О.Ю. Смірновим.

Додатки включали:

1. Порівняльну таблицю із наведенням фрагментів докторської дисертації В.О. Ковач та відповідних фрагментів опублікованих текстів інших авторів,

вміщених у згаданій дисертації без зазначення авторства, файли ідентичного змісту у форматах pdf та docx.

2. Електронну копію дисертації В.О. Ковач, поданої на здобуття наукового ступеня доктора наук із державного управління, файл у форматі pdf.

3. Електронні копії перелічених у скарзі випадків неправомірного використання джерел, файл у форматі pdf.

Сама скарга була прийнята до розгляду Комітетом з питань етики НАЗЯВО 19.03.2025.

Рішення від 19 березня 2025 року № 12 (148) - <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/Рішення-12148.pdf>

Скарга - <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/8-25-АД.pdf>

Також, на засіданні 14.03.2025 Комісія звернулася до В.О. Ковач з проханням надати протягом двох тижнів письмове пояснення щодо викладених у скарзі О.Ю. Смірнова фактів та відклала своє рішення на цей термін. Станом на 01.04.2025 відповідь не була надана.

Комісія ретельно дослідила всі вищезгадані матеріали і висловила спільну думку щодо наявності ознак значного за обсягом (на 122 сторінках із 379 сторінок основного тексту, що складає 32%) плагіату. Крім того, в дисертації В.О. Ковач виявлені помилки, зумовлені неякісним, ймовірно, автоматичним перекладом з російських джерел. Також виявлені факти заміни деяких українських літер на англійські в статтях В.О. Ковач, за якими було захищено дисертацію на ступінь доктора наук, що може свідчити про намагання захисту від програм пошуку плагіату.

Незважаючи на те, що розглянута дисертація була виконана не в установі НАН України і захищена не в межах спеціалізованих рад НАН України, Комісія звертає увагу на важливість дотримання установами та науковцями НАН України положень Етичного кодексу вченого України, який був схвалений Загальними зборами НАН України 25 квітня 2009 р. У цьому Кодексі чітко сформульовані

загальні етичні принципи, яких кожен з науковців і викладачів має дотримуватися у своїй роботі як дослідник, автор, керівник, викладач, консультант чи експерт, та як громадянин.

Комісія констатує, що згубна практика плагіату з джерел Російської Федерації в останній час набула загрозливо широкого поширення, що викликає цілком закономірний суспільний резонанс і обурення. Подібні порушення наукової етики завдають непоправної шкоди престижу української науки та не тільки підривають довіру до неї, але й грають на руку пропаганді держави-агресора.

Комісія висловлює стурбованість, на жаль, обґрунтованим віднесенням України у низці наукометричних публікацій (наприклад, <https://www.nature.com/articles/d41586-025-00212-1>) до числа країн, у яких порушуються процеси рецензування та функціонують «паперові млини», які фабрикують і продають авторство сфабрикованих рукописів статей і дисертацій.

Комісія розраховує, враховуючи важливість справи, на об'єктивний та швидкий розгляд НАЗЯВО скарги О.Ю. Смірнова, яка має дати викладеним в ній фактам належну правову оцінку.

У разі підтвердження фактів порушення академічної доброчесності та плагіату Комісія вважає за доцільне звернутися до Міністерства освіти і науки України з проханням переглянути рішення атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 10.12.2024 про присвоєння В.О. Ковач звання професора кафедри публічного адміністрування.

Комісія рекомендує адміністрації Центру інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики НАН України вжити невідкладних заходів з недопущення працівниками Центру порушень наукової етики, оскільки, на думку Комісії, академічна недоброчесність в атомній енергетиці може призвести до трагічних наслідків.

Також Комісія звертається до Ради молодих вчених (далі РМВ) НАН України з рекомендацією щодо припинення повноважень В.О. Ковач на посаді голови

РМВ НАН України, та РМВ Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України з рекомендацією щодо відкликання В.О. Ковач зі складу РМВ Відділення.

Комісія постановляє:

1. Звернутися до Центру інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики НАН України з проханням вжити невідкладних заходів з недопущення працівниками Центру порушень наукової етики.

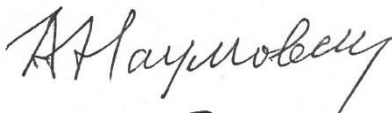
2. Звернутися до РМВ НАН України та РМВ Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України з рекомендаціями щодо припинення повноважень В.О. Ковач.

3. Звернутися до Президії НАН України з проханням доручити науковим установам та РМВ відділень НАН України проаналізувати стан із дотриманням у них норм Етичного кодексу вченого України, вжити відповідних конкретних заходів при виявленні порушень та зібрати пропозиції щодо можливих шляхів протидії порушенням академічної доброчесності.

4. Спільно із Науково-видавничою радою НАН України опрацювати питання щодо підготовки «Положення про етичну політику журналів, заснованих НАН України чи її установами», яке б узгоджувалось із принципами публікаційної етики Комітету публікаційної етики (COPE) <https://publicationethics.org>, з подальшим винесенням Положення на затвердження Президією НАН України.

5. Звернутися до Президії НАН України з проханням оприлюднити рішення Комісії на сайті НАН України.

Голова Комісії,
академік НАН України

АНТОН НАУМОВЕЦЬ

Секретар Комісії

ВОЛОДИМИР ПРОКОПЕНКО